

به نام خداوند بخشنده مهربان
 فرم طرح درس (course plan)
 دانشگاه آزاد اسلامی واحد گچساران
 دانشکده پرستاری و مامایی گروه آموزشی مامایی

معرفی درس: بهداشت مادر و کودک و خانواده
 دانشکده : پرستاری و مامایی
 نیمسال دوم: سال 95-94
 گروه آموزشی : مامایی

* نام و شماره درس: بهداشت مادر و کودک و خانواده	* رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی مامایی
* روز و ساعت برگزاری: یکشنبه	* محل برگزاری: دانشکده پرستاری و مامایی
* تعداد و نوع واحد (نظری/عملی) : 2 واحد نظری	
* دروس پیش نیاز: داروشناسی، نشانه شناسی و معاینه فیزیکی، فیزیوپاتولوژی و بیماری های داخلی و جراحی (1)(2)	

* هدف کلی درس:

- 1- کاربرد یافته های علمی را در مورد بهداشت ازدواج دوران بارداری حین زایمان و پس از زایمان تنظیم خانواده بهداشت نوزاد و کودک سالم و آسیب پذیر در ارائه خدمات بهداشتی در جهت کمک به تامین بهداشت و سلامت و سلامت جسمی روانی اجتماعی مادر و کودک خانواده.
- 2- تشخیص چگونگی رشد و تکامل نوزاد کودک و پایش آن و کمک به کودک دچار اختلال رشد و تغذیه
- 3- آگاهی و مهارت لازم برای معاینه نوزادان کودکان مادران و توان توجیه فلسفه و نقش این معاینات در تشخیص و تفهیم اهمیت این معاینات به رده های پایین تر مادران و خانواده
- 4- شناخت مادران و نوزادان و کودکان نیازمند به مراقبت های ویژه و ارجاع آنها به مراکز درمانی زیربیط و پیگیری این موارد.
- 5- کسب اطلاعات کامل در زمینه تازه های بهداشت و تنظیم خانواده و مهارت در تجویز روش های مختلف علمی در برنامه ریزی و اجرای روشهای مختلف پیشگیری از حاملگی ناخواسته.
- 6- آشنایی با امور جمعیتی و شاخص های بهداشتی مربوطه.
- انجام مشاوره با زنان و مادران باردار و شوهردار و خانواده در زمینه های ازدواج آمادگی برای پدر و مادر شدن بهداشت و تغذیه کودک آمادگی برای یائسگی.
- 8- تشخیص نیاز ها و اولویت های برنامه ریزی بر اساس فرایند آموزش بهداشت مدیریت گرداندگی و اجرا و پیگیری برنامه های بهداشتی بصورت انفرادی یا گروهی به منظور آموزش به مادر و افراد خانواده.
- 9- آشنایی با مامایی جامعه نگر و ارزیابی جامعه و کشف مشکلات سیستم بهداشتی

و جامعه و حل آن برقراری ارتباط صحیح با همکاران تیم بهداشتی و کار گروهی
و ارتباط با مردم.

<p>اهداف اختصاصی هر جلسه: دانشجویان در پایان دوره قادر باشند :</p>
<p>جلسه 1 مراقبت های بهداشتی</p> <ol style="list-style-type: none">1- مفهوم مراقبت بهداشتی را توضیح می دهند.2- نظام بهداشتی را توضیح می دهند.3- سطوح مراقبت را نام می برند و هر سطح را توضیح می دهند.4- روش های گوناگون ارایه مراقبت بهداشتی را توضیح می دهند.
<p>جلسه 2 مراقبت بهداشتی اولیه و مراقبت مادر و کودک</p> <ol style="list-style-type: none">1. -مراقبت بهداشتی اولیه را تعریف می کنند.2. اجزای اصلی مراقبت بهداشتی اولیه را بیان می کنند3. سطوح PHC را بیان می کند.4. منابع اساسی ارایه مراقبت های بهداشتی را بیان میکنند.5. اهداف مهم بهداشت مادر و کودک (MCH) را بیان می کند.6. جایگاه بهداشت مادر و کودک را PHC بیان می کند.7. نقش ماما را در MCH و phc توضیح می دهد.
<p>3 بهداشت ازدواج</p> <ol style="list-style-type: none">1. اهمیت ازدواج در جامعه را بیان می کند2. عوامل موثر در بهبود ازدواج موثر است و توسط افراد و دولت باید رعایت شود را بیان می کند3. عوامل موثر در بهداشت روانی ازدواج و داشتن خانواده سالم را بیان می کند.4. خصوصیات ازدواج پایدار را بیان می کند.5. هدف از بررسی بهداشت دوران بلوغ و نوجوانی را بیان می کنند.6. مهمترین مسائل مربوط به دوران بلوغ و باروری دختران را توضیح می دهند.7. دلایل اهمیت و توجه به بهداشت روان دختران نوجون را بیان می کنند.
<p>4 مراقبت های دوران بارداری</p> <ol style="list-style-type: none">1. هدف از مراقبت دوران بارداری را بیان می کنند.2. هدف از ویزیت اول دوران بارداری را توضیح می دهند.3. ملاقات های معمول دوران بارداری را توضیح می دهند.4. -مادران پر مخاطره را بیان می کنند.5. توصیه های تغذیه ای دوران بارداری را توضیح می دهند

6. معاینات دوران بارداری را توضیح می دهند.

5 ادامه مراقبت های دوران بارداری

1. مشکلات شایع در دوران بارداری را توضیح میدهند.
2. نحوه برخورد با مشکلات شایع دوران بارداری را شرح می دهند
3. توصیه های بهداشتی لازم در دوران بارداری (بهداشت فردی، دهان و دندان، استراحت و کار و فعالیت، لباس پوشیدن، مسافرت، ورزش و بهداشت جنسی) را توضیح می دهند.
4. تغییرات روانی زن باردار در هر سه ماهه بارداری را توضیح می دهند.
5. تغییرات روحی حین زایمان و عوامل موثر بر آن را شرح می دهد.
6. تغییرات روحی پس از زایمان و مشکلات روانی پس از زایمان شرح می دهند.
7. نحوه برخورد با تغییرات روانی در دوره بارداری و زایمان و پس از زایمان را توضیح می دهد

6 مراقبت حین و پس از زایمان و مراقبت دوران نوزادی

1. هدف از مراقبت حین زایمان را بیان می کنند.
2. تفاوت زایمان واقعی از کاذب را بیان می کنند.
3. نحوه صحیح شرح حال گرفتن از مادر را شرح می دهد.
4. معاینات شکمی و واژینال در مراحل مختلف زایمان شرح می دهند.
5. آموزش تغذیه در مراحل زایمان را شرح می دهد.
6. ارزیابی سلامت جنین و مادر در حین مراحل زایمان را شرح می دهد.
7. هدف از مراقبت پس از زایمان را بیان می کنند.
8. عوارض و ناراحتی های پس زایمان و نحوه برخورد با آنها را توضیح می دهند.
9. دستورات و اطلاعات لازم بعد از زایمان را شرح می دهند.
10. مراقبتهای فوری نوزاد پس از زایمان را توضیح می دهند.
11. مراقبت های جسمی معمول دوران نوزادی را توضیح می دهند
12. اهمیت و لزوم مراقبت از کودک زیر 5 سال را توضیح می دهند.
13. معیار های شناسایی کودکان در معرض خطر را توضیح می دهند.

7 رشد و تکامل

1. تعریف رشد را بیان می کنند
2. تعریف تکامل را بیان می کنند.
3. عوامل تعیین کننده رشد و تکامل کودک را بیان می کنند.
4. شاخص های اندازه گیری رشد را شرح می دهند.
5. زمان و ترتیب بیرون آمدن دندان را بیان می کنند.
6. تعریف خورد وزنی هنگام تولد را بیان می کنند
7. تقسیم بندی نوزاد خورد وزن را بیان می کنند

8. علل کم وزنی هنگام تولد را بیان می کنند.
9. مداخلات پیشگیرانه برای LBW را توضیح می دهند
10. پایش رشد را تعریف می کنند.
11. اهمیت پایش رشد را توضیح می دهند.
12. نحوه رسم منحنی رشد را توضیح می دهند.
13. موارد انحراف از رشد طبیعی را شرح می دهند.
14. مراحل تکامل کودک را شرح می دهند.

8- تغذیه کودک

1. اهمیت تغذیه با شیر مادر را توضیح می دهند.
2. مزایای شیر مادر را توضیح می دهند.
3. ویژگی های بیولوژیک شیر مادر را توضیح می دهند.
4. جنبه های ایمنولوژیک شیر مادر را توضیح می دهند
5. وضعیت صحیح شیردهی را شرح می دهند.
6. نشانه های کافی بودن شیر مادر را شرح دهند.
7. مشکلات مربوط به پستان را در شیر دهی شرح می دهند.
8. روش ذخیره سازی شیر مادر را شرح می دهند.
9. تغذیه مصنوعی و اصول تغذیه مصنوعی را شرح می دهند.
10. روش های از شیر گرفتن را توضیح می دهند.
11. اصول تغذیه تکمیلی را شرح می دهند
12. نحوه شروع وادامه تغذیه تکمیلی را شرح می دهند.
13. تغذیه در سال دوم زندگی را شرح می دهند.

9-واکسیناسیون

- 1-پاسخ ایمنی را تعریف می کندد
- 2-انواع ایمن را بیان می کند.
- شرایط برنامه ایمنی خوب تنظیم شده را بیان می کند.
- 3-عوامل ایمنی زا را بیان می کند
- 4-طریقه واکسیناسیون ومحل تزریق هرکدام از واکسن ها را توضیح می دهند
- 5-عوارض جانبی احتمالی واکسن را شرح می دهند.
- 6-ترکیب واکسن ها را شرح می دهد
- 7-نحوه نگهداری وچیدن واکسن در یخچال را بیان می کند.
- 8-نکات مهم حین واکسیناسیون را شرح می دهند.
- 9-شرح مختصری از واکسن های برنامه کشوری واکسیناسون بیان می کند.
- 10-زنجیره سرما را توضیح می دهند.برنامه واکسیناسون کشوری را توضیح می دهند.

<p>10- بهداشت سنین پیش دبستانی و بهداشت مدارس</p> <p>1- اهمیت مراقبت از کودکان پیش از دبستان را بیان می کند.</p> <p>2- مشکلات تندرستی کودکان در سنین پیش از دبستان را بیان می کنند</p> <p>3- عوامل اثر گذار بر تندرستی کودکان پیش دبستانی را بیان می کنند.</p> <p>4- اهداف بهداشت مدارس را بیان می کنند</p> <p>5- جنبه های مختلف خدمات بهداشت مدارس را بیان می کنند</p>
<p>11 جمعیت و تنظیم خانواده</p> <p>1- تعریف جمعیت را بیان می کند</p> <p>2- پدیده های انسانی جمعیت شناسی را تعریف می کنند</p> <p>3- توزیع و ترکیب جمعیت را شرح می دهند</p> <p>4- ترکیب سنی جمعیت را شرح می دهند</p> <p>5- ساخت سنی جمعیت را شرح می دهند</p> <p>6- حرکات جمعیت را شرح می دهند</p> <p>7- فرایندهایی که با جمعیت شناسی سروکار دارند را بیان می کنند.</p> <p>8- چرخه جمعیت شناسی را شرح می دهند</p> <p>9- منابع کسب اطلاع از داده های جمعیت را بیان می کند.</p> <p>10- رشد جمعیت را شرح می دهد.</p> <p>11- باروری را تعریف می کنند</p> <p>12- عوامل موثر بر باروری را بیان می کنند</p> <p>13- شاخص های مربوط به باروری را شرح می دهند</p> <p>15- سیاست های جمعیتی را شرح می دهند.</p>
<p>12- ادامه تنظیم خانواده</p> <p>1- تنظیم خانواده را تعریف می کند.</p> <p>2- قلمرو خدمات تنظیم خانواده را بیان می کند</p> <p>3- اهداف اجرای تنظیم خانواده را بیان می کند</p> <p>4- دلایل تغییر نگرش در باره کنترل جمعیت در کشور های صنعتی را بیان می کند</p> <p>5- هدف از تنظیم خانواده در ایران را شرح می دهند</p> <p>6- معیار های انتخاب روشهای پیشگیری را بیان می کند</p> <p>7- فواید و معایب روش های ترکیبی پیشگیری از بارداری را بیان می کند</p> <p>8- فواید و معایب روش های تزریقی از بارداری را بیان می کند</p> <p>9- فواید و معایب و روش استفاده از بریر را شرح می دهند</p> <p>10- روش استفاده، منع مصرف، فواید و معایب روش های ترکیبی خوراکی را شرح می دهند</p> <p>11- نحوه کارگذاری، منع مصرف، فواید و معایب IUD را شرح می دهند</p> <p>12- روش های اورژانسی پیشگیری از بارداری را شرح می دهند</p> <p>13- روش استفاده، منع مصرف، فواید و معایب روش های ترکیبی خوراکی را شرح</p>

<p>می دهند</p> <p>14- مزایا، معایب و عوارض عقیم سازی در زن و مرد را بیان می کنند</p> <p>15- روش های نوین پیشگیری از بارداری را شرح می دهند</p>
<p>13 آموزش بهداشت</p> <p>1- آموزش بهداشت را تعریف می کند</p> <p>2- اهداف آموزش بهداشت را بیان می کند</p> <p>3- تفاوت آموزش بهداشت و تبلیغات را بیان می کند</p> <p>4- اصول آموزش بهداشت را بیان می کنند</p> <p>5- مبانی آموزش بهداشت را بیان می کنند</p> <p>6- اجزای اصلی ارتباط را بیان می کنند</p> <p>7- موانع ارتباط را بیان می کند</p> <p>8- بخش ها فرایند تدوین نیاز آموزشی را بیان می کنند</p> <p>9- نیازسنجی را تعریف می کند</p> <p>10- مفاهیم انواع نیازها را بیان می کند.</p> <p>11- نحوه اولویت بندی نیازها را شرح می دهند</p> <p>12- سطوح اجرای آموزش بهداشت را بیان می کنند.</p> <p>13- روش های اجرای آموزش را شرح می دهند.</p> <p>14- مراحل برنامه ریزی آموزشی را شرح می دهند</p> <p>15- منابع در برنامه ریزی آموزش بهداشت را بیان می کند.</p> <p>16- روش های ارزشیابی فرایند آموزش را بیان می کند.</p>
<p>14- برنامه ریزی خدمات بهداشتی</p> <p>1. اهداف برنامه ریزی خدمات بهداشتی را بیان می کند</p> <p>2. برآورد نیازهای بهداشتی و درمانی را شرح می دهند</p> <p>3. اطلاعات مورد نیاز برای برآورد نیاز بهداشتی را بیان می کند. مدیریت خدمات بهداشتی را تعریف می کنند.</p> <p>4. وظایف مدیریت را بیان می کند.</p> <p>5. اصول کلی ارزشیابی را بیان می کند.</p> <p>6. زمانهای ارزشیابی را شرح می دهند</p> <p>7. خصوصیات یک گزارش خوب را بیان می کند.</p>
<p>15- مشاوره</p> <p>1- مشاوره را تعریف می کند</p> <p>2- نظر گوستاد در باره اجزاء مشاوره را بیان می کند.</p> <p>3- اهداف مشاوره را بیان می کند</p> <p>4- اقدامات اساسی در مشاوره را بیان می کند</p> <p>5- روش های مشاوره را بیان می کند</p> <p>6- اصول مشاوره را بیان می کند</p> <p>7- انواع مشاوره را بیان می کند</p> <p>8- قوانین مشاوره را بیان می کند.</p>

- 9- اقدامات پایان مشاوره را بیان می کند.
- 10- اهداف مشاوره بلوغ و نوجوانی را شرح می دهد.
- 11- اهداف مشاوره ازدواج را بیان می کند
- 12- اهداف مشاوره با والدین کودکان معلول را شرح می دهند.

16- گروههای آسیب پذیر

- 1- اهمیت تعیین گروههای آسیب پذیر را بیان می کند.
- 2- بهداشت سالمندان را شرح می دهند
- 3- بیماری های شایع در سالمندان را بیان می کنند
- 4- تدابیر بهداشتی برای ارتقاء بهداشت افراد مسن را شرح می دهند.
- 5- وظایف خانواده و دولت در قبال سالمندان را بیان می کنند
- 6- انواع معلولیت را بیان می کنند
- 7- نقش ماما در پیشگیری از معلولیت را شرح می دهند
- 8- توانبخشی را تعریف می کند
- 9- اهداف توانبخشی را بیان می کند
- 10- انواع عقب ماندگی هوشی را بیان می کند
- 11- بهداشت روانی در افراد دارای مشکل روحی را شرح می دهد.
- 12- انواع بیماری روانی را شرح می دهند

17- مامایی جامعه نگر

- 1- پزشکی جامعه نگر را تعریف می کند
- 2- مامایی جامعه نگر را تعریف می کند
- 3- مراقبت های بهداشتی جامعه نگر را بیان می کند
- 4- ابعاد خدمات بهداشتی اولیه را بیان می کنند
- 5- عوامل زیست محیطی اجتماعی موثر بر باروری را بیان میکنند
- 6- نقش ماما در پزشکی پیشگیری و جامعه نگر بیان می کند
- 7- روش های ارزیابی جامعه را بیان می کند.
- 8- اجزاء بررسی و شناخت جامعه را بیان می کند
- 9- چارت نظام ارائه خدمات بهداشتی را رسم می کنند.
- 10- فواید نظام مراقبت را بیان می کند. اهداف نظام مراقبت را بیان می کند
- 11- مراحل ارزیابی نظام مراقبت را بیان می کند
- 12- ارزیابی شبکه بهداشت را شرح می دهد

*منابع اصلی درس (عنوان کتاب، نام نویسنده، سال و محل انتشار، نام ناشر، شماره فصول یا صفحات مورد نظر در این درس - در صورتی که مطالعه همه کتاب یا همه مجلات آن به عنوان منبع ضروری نباشد)
1- فریبا ابتکار، روشنگر شاهویی. بهداشت مادر و کودکی و تنظیم خانواده. تهران: انتشارات آینده سازان: 1385
2- سوسن پاسایی. بهداشت مادر و کودک. تهران: سنجش دو: 1388
3- جی. ای. پارک. کلیات خدمات بهداشتی. مترجم دکتر حسین شجاعی تهرانی. تهران: سماط. 1387
4- بنت، برون. درسنامه مامایی مایلز. مترجم سید افشین شرفی. تهران: انتشارات چهر. 1375
5- ربابه ضیغمی. پرستاری بهداشت مادران و نوزادان. جامعه نگر: 1388

* نحوه ارزشیابی دانشجو و بارم مربوط به هر ارزشیابی :
الف) در طول دوره (کوئیز، تکالیف، امتحان میان ترم...) 1- حضور در کلاس و شرکت در مباحث مربوطه 5% 2- کوئیز طی ترم 10% 3- امتحان میان ترم 30%
ب) پایان دوره امتحان پایان ترم 55%
ب) پایان دوره بارم: 70
روش تدریس: مطالب درسی به روش سخنرانی - پرسش و پاسخ و بحث گروهی ارائه می شود.
وسایل کمک آموزشی: پاورپوینت و اسلاید